

DOCUMENT KWALITEITSASPECTEN

De Eigenwijze basisschool

SEPTEMBER 2022
BASISSCHOOL DE EIGENWIJZE
Zoetermeer

Inhoudsopgave

Achtergrondinformatie	3
Onderwijsvisie.....	3
Tot stand komen van het aanbod	4
Onderzoekscriterium 1: Aanbod. Het aanbod bereidt de leerlingen voor op het vervolgonderwijs en de samenleving.	5
1.1 Het aanbod Nederlandse taal is dekkend voor de kerndoelen.	5
1.2 Het aanbod in rekenen en wiskunde is dekkend voor de kerndoelen	5
1.3 De school neemt de referentieniveaus voor Nederlandse taal en rekenen als uitgangspunt	6
1.4 De leerbronnen waarborgen een breed vormingsaanbod, gericht op een veelzijdige ontwikkeling.....	7
1.5 De leerbronnen zijn afgestemd op de onderwijsbehoeften van (individuele) leerlingen	7
1.6 De leerbronnen dragen aantoonbaar bij aan de bevordering van sociale integratie en burgerschap en de kennis over en kennismaking met de verschillende achtergronden en culturen van leeftijdgenoten.	8
Onderzoekscriterium 2: Leertijd. De leerlingen krijgen voldoende tijd om zich voor te bereiden op passend vervolgonderwijs.	11
Onderzoekscriterium 3: Schoolklimaat. Het schoolklimaat leidt tot een leeromgeving die volgens maatschappelijk breed gedragen uitgangspunten veilig en motiverend is.	12
3.1 De school draagt zorg voor de fysieke, psychische en sociale veiligheid van leerlingen	12
3.2 De docenten bevorderen het zelfvertrouwen van de leerlingen.	13
3.3 De docenten zorgen ervoor dat de leerlingen op een respectvolle manier met elkaar omgaan.	14
3.4 De docenten/de leerlingen handhaven de afgesproken gedragsregels.	14
Onderzoekscriterium 4: Pedagogisch-didactisch handelen. Het pedagogisch didactisch handelen van de leraren stelt leerlingen in staat tot leren en ontwikkelen.	15
4.1 De inrichting van het onderwijs maakt een ononderbroken ontwikkelproces mogelijk.....	15
4.2 De leraren stemmen het pedagogisch-didactisch handelen af op de voortgang in de ontwikkeling van leerlingen.	16
Onderzoekscriterium 5: Zicht op ontwikkeling	17
De school volgt de ontwikkeling van haar leerlingen zodanig dat zij een ononderbroken ontwikkeling kunnen doorlopen.	17
Onderzoekscriterium 6: Extra ondersteuning. Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften krijgen passende extra ondersteuning en begeleiding	19
6.1 De school signaleert welke leerlingen extra ondersteuning nodig hebben	19
6.2 De school bepaalt de aard van de extra ondersteuning die de gesignaleerde leerlingen nodig hebben.	19

6.3 De school voert de extra ondersteuning daadwerkelijk uit.....	21
Onderzoekscriterium 7: Ontwikkelresultaten. De ontwikkelresultaten van leerlingen liggen ten minste op het niveau dat mag worden verwacht.	22
Onderzoekscriterium 8: Kwaliteitszorg. De school zorgt voor behoud of verbetering van de kwaliteit van haar onderwijs.....	23
8.1 De school draagt zorg voor continuïteit van het onderwijs.....	23
8.2 De school laat zien dat zij werkt aan de verbetering van de onderwijskwaliteit.	24
Onderzoekscriterium 9: Overige aspecten van naleving.....	25
Bijlagen.....	26
Bijlage 1 Fixed mindset versus growth mindset.....	26
Bijlage 2 Meervoudige intelligentie zoals geïntroduceerd door Howard Gardner	27
Bijlage 3 Direct instructiemodel	28
Bijlage 4 beslissen met 	29
Bijlage 5 Tien tips om het eigenaarschap van leerlingen te vergroten.....	30
Bijlage 6 Pestprotocol.....	31
Bijlage 7 Meldcode huiselijk geweld	38

Achtergrondinformatie

We zullen dit schooljaar starten met een kleine groep leerlingen in de basisschoolleeftijd. De maximale groepsgrootte waarmee wij willen starten is 15 leerlingen.

In de maatschappij is momenteel veel beweging en wordt er voortdurend van de maatschappij gevraagd om mee te bewegen. In de huidige crisis die is ontstaan door Corona is ook in het onderwijs veel beweging gekomen. Vooral doordat ouders meer betrokken zijn geraakt bij het onderwijs tijdens de lockdowns en het geven van thuisonderwijs is er meer bewustwording ontstaan over de vorm van het onderwijs en de individuele behoeften van kinderen. Dit maakt dat er een beweging is ontstaan van ouders en kinderen die graag beter gezien willen worden en geloven in kleinschaliger onderwijs waar meer ruimte is voor individuele (leer)behoeften.

Kinderen mogen worden gezien als zelfstandige, onafhankelijke mensen die zelf keuzes kunnen maken. Het is van belang dat het onderwijs ruimte en veiligheid biedt, deze voorwaarden zorgen er voor dat er een omgeving ontstaat waarin het kind zich mag en kan ontwikkelen en de vrijheid krijgt zijn eigen pad te bewandelen. Zie hiervoor ook bijlage 5, tien tips om het eigenaarschap van de leerlingen te vergroten.

Onderwijsvisie

Een leeromgeving mag dynamisch, uitdagend, divers en inspirerend zijn. Ieder mens is gemotiveerd om zich te ontwikkelen als zijn interesses geprikkeld worden, als zij zich uitgedaagd voelen door hun omgeving (door fysieke objecten zoals b.v. een boom waar ze in willen klimmen of een fiets waar ze op willen rijden, maar sociaal gezien nog meer doordat ze anderen in die boom hebben zien klimmen of op die fiets hebben zien rijden) en wanneer een mens zich veilig voelt in zijn omgeving. De wetenschap dat welk pad je ook kiest, je hier niet om veroordeeld wordt en je opgevangen wordt als je fouten maakt.

Tot stand komen van het aanbod

We bieden verschillende vakken aan en houden hierbij rekening met de kerndoelen zoals vastgelegd door de Stichting Leerplan Ontwikkeling (verder afgekort SLO). Dat betekent dat de volgende vakken sowieso aan bod komen

- Nederlands;
- Engels;
- rekenen en wiskunde;
- oriëntatie op jezelf en de wereld;
- kunstzinnige oriëntatie;
- bewegingsonderwijs;

We starten met een mindmap met de 9 intelligenties van Gardner. We kiezen per periode samen een thema en vullen bij elke tak (intelligentie) activiteiten in die de leerlingen willen doen of leren. De begeleiders kijken hoe ze een inspirerende leeromgeving kunnen bieden. De lessen en activiteiten worden uitgewerkt in een lessencyclus. Deze lessencyclus staat niet precies vooraf vast maar wordt tijdens de periode ingevuld en aangevuld.

Als school houden we het afwerken van kerndoelen, tussendoelen, activiteiten en inhoudslijnen en/of inhoudskaarten van de SLO bij via het leerlingvolgsysteem “spectrovita”. Hierin staan de kerndoelen en leerlijnen vastgelegd en is per leerling bij te houden welke interesses er zijn, welke vaardigheden er zijn ontwikkeld en zijn er zelfs grafieken te genereren om het verloop van de ontwikkeling visueel te maken. Op deze manier kunnen we precies per leerling bijhouden hoe de ontwikkeling verloopt en of er op bepaalde vlakken meer aandacht nodig is. Meer hierover staat beschreven in onderzoekscriteria 4, 5 en 6.

Onderzoekscriterium 1: Aanbod. Het aanbod bereidt de leerlingen voor op het vervolgonderwijs en de samenleving.

1.1 Het aanbod Nederlandse taal is dekkend voor de kerndoelen.

Het aanbod Nederlandse taal bestaat uit activiteiten die voort zijn gekomen uit de mindmap. Tegelijk bieden wij ook structureel Nederlandse taallessen aan. Hiervoor gebruiken wij verschillende lesmethoden, o.a. "goed gelezen!" van uitgeverij Malmberg en "Taaltijd" van uitgeverij Wolters-Noordhoff. Er wordt gekeken naar de behoeften van de leerling en welke lesmethode hier het beste op aansluit. Waar de één het fijn vindt om voornamelijk textueel te leren kan een ander juist meer de behoefte hebben aan een lesmethode of leermethode die visueler is.

Bronnen die wij gebruiken bij de kerndoelen Nederlandse taal:

- ❖ de lesmethoden "Goed gelezen!" en "Taaltijd";
- ❖ musea;
- ❖ excursies;
- ❖ letterspellen, bv Scrabble, leesplankje, letterdobbelstenen;
- ❖ magneten, stempels en sjablonen om met woorden/letters te knutselen;
- ❖ boeken: informatieve boeken, stripboeken, leesboeken, prentenboeken;
- ❖ kranten en tijdschriften b.v. Bobo, Okki, Wild van Freek, National Geographic Junior, Quest junior en de Donald Duck;
- ❖ digitale teksten op internet;
- ❖ digitaal lesmateriaal zoals Sgula, Taalzee, Kahnacademie;
- ❖ recepten om te bakken en koken;
- ❖ woordzoekers en kruiswoordpuzzels;
- ❖ bibliotheek.

1.2 Het aanbod in rekenen en wiskunde is dekkend voor de kerndoelen

Het aanbod rekenen en wiskunde bestaat uit activiteiten die voort zijn gekomen uit de mindmap. En tegelijk bieden wij ook structureel rekenen en wiskunde aan. Hiervoor gebruiken wij de methode "De wereld in getallen" van uitgeverij Malmberg. Afhankelijk van de behoeften van de leerling kiezen wij een lesmethode of leermethode die hierop aansluit. Om rekenen en wiskunde uit het abstracte te halen en tastbaar te maken kunnen we ook bijvoorbeeld een telraam, kralen, blokken etc gebruiken. Zo maken we het plaatje visueel, wat bij leerlingen kan helpen om de stof makkelijker te begrijpen en verbanden te leggen.

Bronnen die wij gebruiken bij de kerndoelen Rekenen en Wiskunde

- ❖ lesmethode "De wereld in getallen";
- ❖ digitaal lesmateriaal zoals Squla, rekentuin, Kahnacademie;
- ❖ 100-veld (evt bij goed weer buiten op het plein)
- ❖ lijnenpuzzels, sudoku's;
- ❖ smartgames;
- ❖ organiseren van excursies;
 - Wat kost het? Begroting maken.
 - Opzoeken van de reis in de reisplanner, lezen van borden op stations.
- ❖ bak- en kookrecepten;
- ❖ de dagelijkse eetmomenten;
 - Verdelen van broodjes, worstjes, fruit, stuk koek enz.
- ❖ spellen: schaakspel, rummikub, 3D puzzels, triominos;
- ❖ bouw- en constructiemateriaal zoals lego, technisch lego en magnetix

1.3 De school neemt de referentieniveaus voor Nederlandse taal en rekenen als uitgangspunt

We hebben gekozen voor methodes die de referentieniveaus voor Nederlandse taal en rekenen als uitgangspunt nemen. Daarnaast houden wij middels het leerlingvolgsysteem Spectrovita nauwlettend in de gaten hoe een leerling zich ontwikkelt ten opzichte van bepaalde referentiedoelen en of te verwachten is dat hij bij het afronden van zijn schoolloopbaan passende referentieniveaus zal hebben behaald. Hoe wij omgaan met dit leerlingvolgsysteem en hoe wij sturen op ontwikkelingsprocessen is verder omschreven in onderzoekscriterium 4 en 5.

Aanvullend heeft het APS posters met de referentiedoelen ontworpen. Deze gebruiken wij bij de lessen taal en rekenen. Voor de leerlingen is het heel inzichtelijk met welk onderdeel ze bezig gaan en aan welk doel ze werken. Deze posters zijn er voor de minimaal vereiste referentieniveaus, maar als blijkt dat een leerling meer in zijn mars heeft kunnen we een leerling ook uitdagen door 2F/1S (of in uitzonderlijke gevallen 3F/1X) als streefdoel te stellen en met deze posters te gaan werken.

1.4 De leerbronnen waarborgen een breed vormingsaanbod, gericht op een veelzijdige ontwikkeling

Naast de bronnen voor de Nederlandse Taal en Rekenen en Wiskunde, hebben wij de volgende bronnen:

- ❖ lesmethode "GEOBAS" van uitgeverij Wolters-Noordhoff voor Aardrijkskunde
- ❖ lesmethode "Bij de tijd" van uitgeverij Malmberg voor Geschiedenis
- ❖ boeken over allerlei onderwerpen (o.a. atlassen, en encyclopedie)
- ❖ spelmateriaal
- ❖ bouw- en constructiemateriaal
- ❖ gezelschaps- en bordspellen
- ❖ musea, excursies, uitjes gericht op de andere kerndoelen
- ❖ creatief materiaal
- ❖ muziekinstrumenten
- ❖ buitenspeelmateriaal
- ❖ we bezoeken natuurspeeltuinen
- ❖ bibliotheek (verschillende media)

1.5 De leerbronnen zijn afgestemd op de onderwijsbehoeften van (individuele) leerlingen

We maken gebruik van de theorie van Gardner. Het uitgangspunt van zijn theorie is, dat er vele manieren bestaan om slim te zijn. Er zijn 9 verschillende soorten intelligentie, zie bijlage 2 voor een visuele uitleg/mindmap van de theorie van Gardner. Door in het onderwijs aan te sluiten bij de sterke intelligenties, kunnen we andere intelligenties stimuleren.

De mindmap meervoudige intelligentie hangt zichtbaar voor de leerlingen. In het coachingsgesprek maken we hier gebruik van. Wat kun je nu al? Wat is de volgende stap en wat heb je daarbij nodig? We kijken daarbij naar de intelligenties die de leerlingen hebben. Wanneer de visueel ruimtelijke intelligentie bijvoorbeeld sterk ontwikkeld is, worden deze ingezet bij de vaardigheden Nederlandse taal en rekenen en wiskunde. Zo nodigen wij leerlingen uit hun reeds ontwikkelde vaardigheden en talenten in te zetten om de volgende stappen in hun ontwikkeling te maken. Op deze manier bieden wij de lesstof niet alleen aan op een niveau wat past bij de ontwikkeling van de leerling, maar bieden wij de lesstof daarna ook aan op een manier die de leerling motiveert om er mee aan het werk te gaan.

1.6 De leerbronnen dragen aantoonbaar bij aan de bevordering van sociale integratie en burgerschap en de kennis over en kennismaking met de verschillende achtergronden en culturen van leeftijdgenoten.

Leerlingen vervullen nu en straks taken en rollen, bijvoorbeeld als gezinslid, scholier, verkeersdeelnemer, werknemer en als burger in een democratische rechtsstaat. Kennis over en inzicht in belangrijke waarden en normen en weten hoe daarnaar te handelen, zijn voorwaarden voor samenleven. Onder dit punt hebben we beschreven hoe wij burgerschap integreren binnen 'De Eigenwijze'.

Burgerschap

Net zoals onze maatschappij kent 'De Eigenwijze' sociale regels. Spelenderwijs krijgen leerlingen de cultuur van de groep mee. Leerlingen maken kennis met normen en waarden en met de gebruiken en omgangsvormen in de samenleving. Als begeleiders vinden wij het belangrijk om een voorbeeld te zijn. We werken op deze manier aan attitudevorming ten aanzien van burgerschapsonderwijs.

Binnen onze school zijn leerlingen bereid om:

- ❖ Conflicten op vreedzame wijze op te lossen.
- ❖ Zich te gedragen vanuit respect voor anderen en algemeen aanvaarde waarden en normen.
- ❖ Vanuit betrokkenheid samen te werken aan een aangename leef-, speel en leeromgeving.
- ❖ Zich medeverantwoordelijk te voelen voor het recht op eigen ontplooiing en die van anderen.
- ❖ Een serieuze en respectvolle dialoog met anderen aan te gaan.

Leerlingen krijgen de ruimte om mee te denken en mee te beslissen in de schoolvergaderingen. Ze beslissen mee over afspraken, materiaal, uitnodigen van vakdocenten enz. Leerlingen ontdekken zo hun eigen vermogen om vorm te geven en een bepalende factor te zijn.

Leerlingen leren hierdoor vaardigheden als:

- ❖ Een eigen mening met anderen bespreken.
- ❖ Accepteren dat eigen opvattingen niet altijd worden gedeeld.
- ❖ Kunnen deelnemen aan discussie en overleg.
- ❖ Een verbetering in de school meehelpen te initiëren.
- ❖ Bijdragen aan het maken en uitvoeren van regels en afspraken op school.
- ❖ Zich inleven in opvattingen en gevoelens van anderen.
- ❖ Samenwerken met anderen ongeacht sociale, etnische en/ of culturele achtergronden.
- ❖ Verschillen en overeenkomsten tussen mensen zien en waarderen.

Ze doen op deze manier heel veel kennis op over burgerschap.

Ze leren over:

- ❖ Rechten en plichten die kinderen in een democratische samenleving hebben.
- ❖ Het verschijnsel dat er in een democratie verschillen in opvattingen zijn.
- ❖ Hoe mensen met elkaar positief kunnen communiceren.
- ❖ Rechten van het kind om aan het gemeenschapsleven deel te nemen.
- ❖ Rechten van het kind om een eigen identiteit te ontplooien.

Wij hechten grote waarde aan de 6 V's zoals die zijn geïntroduceerd door Iederwijs. Één van die 6 V's is: Verrijking door verschillen.

“Je kunt niet jezelf zijn als je niet anders mag zijn, verschil is normaal. Verschil is de bron van leren, als iedereen hetzelfde is leer je niets, als iedereen de neuzen dezelfde kant op heeft kun je niet communiceren. Als je dezelfde houding hebt van samen willen leren en onderzoeken, worden verschillende perspectieven en benaderingen juist boeiend, dan vul je elkaar aan. Dan mag je helemaal jezelf zijn met jouw perspectief, dan kun je jouw kwaliteiten inbrengen en bijdragen aan elkaar”.

Als school onderstrepen we ook het belang van de verschillen die op cultureel gebied in de samenleving aanwezig zijn. Bij cultuur gaat het niet alleen om afkomst (of huidskleur), maar ook om taal, godsdienst, waarden, gewoonten en normen. Op ‘De Eigenwijze’ wordt discriminatie niet getolereerd. Niet op geslacht, noch op huidskleur, seksuele geaardheid, opvattingen of gewoonten. Kinderen voorbereiden op een multiculturele samenleving begint bij het accepteren van de verschillen tussen mensen, zonder de ander te willen veranderen.

Hoewel 'De Eigenwijze' min of meer een afspiegeling is van de maatschappij, vinden wij dat de maatschappij zelf een betere plek is om burgerschap vorm te geven. Daarom organiseren wij met regelmaat excursies buiten de school.

De volgende kerndoelen komen hierbij aan bod:

34. De leerlingen leren zorg te dragen voor de lichamelijke en psychische gezondheid van henzelf en anderen.

35a. De leerlingen leren zich redzaam te gedragen in sociaal opzicht.

35b. De leerlingen leren zich redzaam te gedragen als verkeersdeelnemer.

(De rol van verkeersdeelnemer wordt geïntegreerd wanneer we erop uit trekken.)

37. De leerlingen leren zich te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen.

Naast de kerndoelen die we beschreven hebben, is er nog:

39. De leerlingen leren met zorg om te gaan met het milieu.

Onderzoekscriterium 2: Leertijd. De leerlingen krijgen voldoende tijd om zich voor te bereiden op passend vervolgonderwijs.

Onze school is 4 dagen in de week geopend op dinsdag, woensdag en donderdag en vrijdag. We werken met een planbord en vullen samen het planbord in. De tijden zijn vast en er zijn lesuren van 45 minuten. We hebben een rooster met minimaal 24 uur per week onderwijs. We volgen de vakanties van het regulier onderwijs. Dat betekent dat we 40 weken naar school gaan.

De coachingsgesprekken en individuele leertrajecten zorgen ervoor dat leerlingen heel doelgericht kunnen leren. Ze krijgen voldoende tijd om de inzichten te verwerven die nodig zijn om goed in het vervolgonderwijs te kunnen functioneren. Met de leerlingen die naar het regulier middelbaar onderwijs willen gaan, maken we elke maand een plan van aanpak dat gericht is op aansluiting in het reguliere onderwijs. Met Spectrovita kijken wij welke kerndoelen nog niet gehaald zijn en waar we aan gaan werken.

Onderzoekscriterium 3: Schoolklimaat. Het schoolklimaat leidt tot een leeromgeving die volgens maatschappelijk breed gedragen uitgangspunten veilig en motiverend is.

3.1 De school draagt zorg voor de fysieke, psychische en sociale veiligheid van leerlingen

De fysieke veiligheid wordt gewaarborgd door verschillende voorzorgsmaatregelen die er genomen worden. Zo is er in het gebouw een AED aanwezig en er is altijd minimaal één begeleider aanwezig die bevoegd is om eerste hulp te verlenen of zonodig te reanimeren. Tevens zijn er rookmelders en blusmiddelen aanwezig op de locatie welke periodiek worden gecontroleerd volgens NEN 2559.

Leerlingen staan altijd onder toezicht van een verantwoordelijke volwassene, iedere volwassene die zich bindt aan de school heeft voor het aanvangen van zijn functie een geldig VOG aangeleverd.

De school heeft een veiligheidsplan en aanvullend een pestprotocol. Het pestprotocol is bijgevoegd als bijlage 6. Het complete veiligheidsplan is te downloaden op onze website.

Er is iemand aangewezen die dat beleid coördineert en iemand die als aanspreekpunt in het kader van pesten fungeert. Begeleiders dragen zorg voor en zetten zich in voor veilige relaties. Ze zijn in de sociale omgang met leerlingen en met elkaar een voorbeeld voor leerlingen. Begeleiders bevorderen het onderling respect bij leerlingen

Ze bevorderen dat leerlingen

- ❖ zich gedragen volgens algemeen geaccepteerde normen en waarden.
- ❖ verschillen in levenshouding en cultuur respecteren.
- ❖ rekening houden met gevoelens en wensen van anderen.

Ze besteden aandacht aan onderwerpen als vooroordelen, pesten, intimideren en geweld. Op school zijn heldere regels en gedragscodes afgesproken. Zowel begeleiders als leerlingen spreken elkaar zo nodig aan op hun gedrag. Ze reageren alert en tolereren niet dat leerlingen elkaar uitlachen, pesten of intimideren.

3.2 De docenten bevorderen het zelfvertrouwen van de leerlingen.

Door didactisch coachen toe te passen bij het begeleiden van leerlingen zorgen we voor een positief onderwijsklimaat waarin de leerling zelf het eigenaarschap ontwikkelt om verantwoordelijkheid te nemen voor zijn/haar eigen leerproces.

De kern van didactisch coachen kunnen we opdelen in 3 handvatten: het leren, het gesprek en een goede communicatie.

- ❖ Bij het handvat **leren** draait het om de ontwikkeling van de leerdoelen en strategieën van de leerling. Door veel uit te proberen en de juiste coaching wordt de meest effectieve leerstrategie geadviseerd.
- ❖ Tijdens **het gesprek** is het van belang dat er veel aandacht is voor de persoonlijke ontwikkeling van de leerling. Interactie tijdens het gesprek helpt om als begeleider je eigen interpretatie te verkleinen en het denken van de leerling te bevorderen.
- ❖ **Een goede communicatie** is essentieel voor het resultaat van het gesprek. Blijf in gesprek met de leerling en maak hem/haar duidelijk dat ze al hun problemen en obstakels bij hun begeleider kwijt kunnen.

Didactisch coachen is dus gericht op het stimuleren van de motivatie om te leren. De growth-mindset is een goede manier om daarmee te beginnen. Hierbij wordt de leerling door positieve feedback gewezen op 'de kracht van het eigen kunnen'. Volgens de bovenstaande theorie komen we bij didactisch coachen 3 soorten vragen tegen:

Categorie 1 vragen: Gesloten, retorische of feitelijke vragen.

Wil je even stil zijn?
Voel je je wel goed?
Wat staat er op het bord?

Categorie 2 vragen: Vragen die ingaan op inhoud, strategie en modus. Bij deze vragen is de mogelijkheid tot het geven van feedback groot.

Hoe heb je het aangepakt?
Hoe zit je in je vel?
Lukt het om bij de les te blijven?

Categorie 3 vragen: Vragen over leren reguleren en persoonlijke kwaliteiten of gedachtes. Ook in deze categorie is er de mogelijkheid tot het geven van feedback.

Op welke manier haal jij jezelf weer bij de les, als je afgeleid wordt?
Hoe zorg je ervoor, dat je je niet laat afleiden door alles wat er om je heen gebeurt?
Wat vind jij een hele goede eigenschap van jezelf? En hoe kun je dat gebruiken bij leren?

Door categorie 2 en 3 vragen te stellen is de mogelijkheid tot het geven van positieve feedback een stuk groter. Op deze manier wekken we bij leerlingen het verlangen op om zichzelf te innoveren en oefenen we zelfreflectie. Hieruit ontstaat aansluitend de “Growth Mindset”, waar kinderen anders vast kunnen komen te zitten in een “Fixed Mindset”. Zie bijlage 1 ter illustratie van deze twee mindsets.

3.3 De docenten zorgen ervoor dat de leerlingen op een respectvolle manier met elkaar omgaan.

Als uitgangspunt geldt: “Alle leerlingen zijn gelijk, alle kinderen mogen er zijn, met alle kinderen kunnen we omgaan.” Door als begeleider een voorbeeld te zijn en de waarden wederzijds respect, vertrouwen, veiligheid, gelijkwaardigheid, openheid voor te leven willen wij ervoor zorgen dat de leerlingen op een respectvolle manier met elkaar omgaan. Daarnaast worden de afgesproken regels gehandhaafd door zowel leerlingen onderling als begeleiders.

3.4 De docenten/de leerlingen handhaven de afgesproken gedragsregels.

Waar wordt geconstateerd dat er sprake is van het niet naleven van afgesproken gedragsregels wordt per situatie bekeken wat de juiste manier van handelen is. Uitgangspunt is dat we respect voor elkaar en elkaars bezittingen hebben, grenzen mogen worden aangegeven en moeten worden gerespecteerd en we werken samen en zijn gelijk aan elkaar. We blijven (constructief) in gesprek met elkaar en alles is bespreekbaar. Mocht het door een begeleider als waardevol worden gezien kan er van gesprekken die worden gevoerd of afspraken die worden gemaakt ook een notitie worden gemaakt in Spectrovita.

Mocht er gaandeweg blijken dat er een gedragsregel is opgenomen die in de praktijk niet werkt/zijn doel voorbij schiet, of wellicht ontstaan er situaties die aan het licht brengen dat de gedragsregels uitgebreid mogen worden, kunnen we altijd gezamenlijk het gesprek aangaan en onderzoeken of we hier iets in kunnen aanpassen om het onderwijsklimaat voor iedereen te veraangename. Mensen groeien, het onderwijs groeit, inzichten groeien, door gedragsregels als een dynamisch onderdeel van onze leergemeenschap te zien ontstaat er ruimte om deze met ons mee te laten groeien.

Onderzoekscriterium 4: Pedagogisch-didactisch handelen. Het pedagogisch didactisch handelen van de leraren stelt leerlingen in staat tot leren en ontwikkelen.

4.1 De inrichting van het onderwijs maakt een ononderbroken ontwikkelproces mogelijk

Wij zorgen voor een wisselend thematisch aanbod met onderwerpen die de nieuwsgierigheid en leergierigheid van leerlingen prikkelt. Binnen het vormgeven van deze thema's kunnen telkens verschillende kerndoelen aan bod komen. De thema's worden in overleg gekozen en vormgegeven.

Als er een thema gekozen is gaan we gezamenlijk een mindmap maken om te onderzoeken welke mogelijkheden dit thema ons biedt, we gaan onderzoeken;

- ❖ Wat willen we leren over dit thema?
- ❖ Welke activiteiten kunnen we ondernemen?
- ❖ Kunnen we voor alle intelligenties (*meervoudige intelligenties, gardner, bijlage 2*) een opdracht of activiteit vormgeven?
- ❖ Welk naslagwerk zou interessant zijn en kunnen we daar aan komen?
- ❖ Zijn er musea of excursies die we kunnen plannen?
- ❖ Hoe gaan we de thema tafel inrichten?

Samen maken we een taakverdeling; **Wie** doet **Wat**, **Waar**, **Wanneer** en op **Welke** manier?

Voor iedere leerling worden per thema eigen leerdoelen besproken, dit gebeurt in een gesprek tussen de begeleider en de leerling. Leerdoelen worden bijgehouden in het leerlingvolgsysteem (Spectrovita). Op deze manier dragen wij zorg voor een vorm van onderwijs dat zo is ingericht dat de leerlingen een ononderbroken ontwikkelproces kunnen doorlopen. Als logisch gevolg past de begeleider zijn pedagogisch-didactisch handelen aan naar het ontwikkelniveau van de leerlingen en ontstaat er een dynamische leeromgeving.

Deze structuur maakt het mogelijk voor een leerling om te kiezen of hij vraaggestuurd- of aanbodgestuurd wil werken, of deze vormen wil afwisselen.

4.2 De leraren stemmen het pedagogisch-didactisch handelen af op de voortgang in de ontwikkeling van leerlingen.

Iedere leerling zijn ontwikkeling wordt nauwlettend gevolgd. Dit gebeurt onder andere in de praktijk, door zorg te dragen voor voldoende beschikbare begeleiders. We werken met een kleine groep leerlingen en relatief veel begeleiders, op deze manier kunnen we voldoende persoonlijke aandacht en begeleiding bieden en is er altijd ruimte om vragen te beantwoorden en ondersteuning te bieden in leerlingen hun eigen, persoonlijke leerproces.

Daarnaast maken wij gebruik van het leerlingvolgsysteem “Spectrovita”, waar uitgebreid in bijgehouden kan worden waar een leerling mee bezig is en wat hij beheerst. Zo kan ook in geval van bijvoorbeeld ziekte of afwezigheid een vervangende begeleider ook direct zien waar een leerling staat, welke competenties hij beheerst en wat hij nodig heeft.

Om leerlingen te motiveren voor de les besteden begeleiders gericht aandacht aan de lesvoorbereiding. Ook wordt de instructie vormgegeven middels het organisatiemodel voor directe instructie (Bijlage 3) en wordt de stof hiermee top-down aangeboden. De leerling heeft op elk moment in de instructie de vrijheid zelf aan de slag te gaan, of nog wat langer bij de instructie aan te sluiten voor extra begeleiding.

Deze manier van het geven van instructies, gecombineerd met het zelf samenstellen van leerdoelen en het samen koppelen van kerncompetenties aan deze leerdoelen zorgt voor een onderwijsprogramma op maat.

Onderzoekscriterium 5: Zicht op ontwikkeling

De school volgt de ontwikkeling van haar leerlingen zodanig dat zij een ononderbroken ontwikkeling kunnen doorlopen.

De ontwikkeling van leerlingen wordt op de voet gevolgd. Iedere leerling heeft een vaste mentor als aanspreekpunt en daarnaast zal het team gezamenlijk het kind volgen. Wij volgen de ontwikkeling van het kind op de volgende manier;

- ❖ team gesprekken (dagelijks)
- ❖ mentor - kind gesprekken (wanneer nodig)
- ❖ ouder - mentor - kind gesprekken (wanneer nodig)
- ❖ bijhouden van vorderingen in Spectrovita (dagelijks)

In Spectrovita volgen wij dagelijks de competenties van leerlingen. In Spectrovita zijn de kerndoelen verkort tot vijftien vakgebieden. Elk vakgebied is uitgewerkt in leerlijnen die de begeleider kan afvinken als de leerling deze beheerst. Door dit systeem kunnen we eenvoudig waarnemen of een leerling op onderdelen leeftijdsadequaat functioneert, op onderdelen 'voorloopt' of op onderdelen 'achterloopt'. Een begeleider kan grafieken van leerlijnen genereren over verschillende perioden. Als hij deze grafieken achter elkaar legt, ziet hij of een leerling zich ontwikkelt, hoe snel dit gebeurt en op welke gebieden. Vaak gaat de ontwikkeling sprongsgewijs. Op het moment dat een leerling zich niet lijkt te ontwikkelen of op een bepaald gebied langdurig stilstaat, kan dat reden zijn tot extra zorg. Met Spectrovita is dit eenvoudig waar te nemen en kan er snel en adequaat op situaties worden ingespeeld.

Naast het niveau kan de pedagogisch medewerker of begeleider bijhouden welke interesse de leerling heeft voor de vakgebieden. Ook dit vult hij in door observaties. Hij vinkt dan aan of een leerling een gemiddelde interesse heeft of meer of minder is geïnteresseerd in een vakgebied. Door de grafieken van de interessemeting en niveaus naast elkaar te leggen, krijgt hij een beeld of de leerling zich vooral bezighoudt met zijn talenten of ook geïnteresseerd is in gebieden die hij moeilijk vindt.

Tot slot heeft Spectrovita een kalendersysteem waarin een woordelijk verslag over de leerling toegevoegd kan worden. Ook kunnen hier foto's of andere documenten worden toegevoegd (werkstukken, rapportages, presentaties). Zo ontstaat een uitgebreid portfolio van het kind. Het kind zelf kan ook een verslag over zijn ontwikkeling bijhouden in het leerling-gedeelte van het portfolio. Ouders kunnen thuis met een wachtwoord het portfolio van hun kind inzien en in het oudergedeelte ook nog informatie toevoegen. Op deze manier is de school op de hoogte van de ontwikkeling thuis en zien ouders hoe de ontwikkeling van hun kind op school verloopt. Hiermee wordt de pedagogische driehoek (ook wel gouden driehoek) optimaal benut.

Als er zaken opvallen met betrekking tot de ontwikkeling, motivatie of betrokkenheid van de leerling zal dit in eerste instantie als team besproken worden; zien we allemaal hetzelfde en is dit eventueel een aanleiding voor het voeren van een mentor-kind gesprek, ouder-mentor-kind gesprek, of laten we het zijn beloop? We nemen een besluit middels de BRAIN methode (zie bijlage 4). Van ieder gesprek wat wordt gevoerd met betrekking tot het kind wordt een verslag gemaakt, deze wordt opgenomen in Spectrovita.

Onderzoekscriterium 6: Extra ondersteuning. Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften krijgen passende extra ondersteuning en begeleiding

6.1 De school signaleert welke leerlingen extra ondersteuning nodig hebben

Doordat wij met alle leerlingen werken vanuit de gouden driehoek zijn we als school, ouders/verzorgers en leerling altijd in gesprek met elkaar. Hierdoor kunnen we een extra ondersteuningsbehoefte altijd vroegtijdig signaleren. Deze behoefte kan komen vanuit de leerling, vanuit de begeleider of vanuit de ouders. Ieder signaal voor behoefte aan ondersteuning wordt serieus genomen, onafhankelijk vanuit welke zender deze komt.

De ondersteuningsbehoefte kan zeer divers van aard en benadering zijn. Zo kan een leerling bijvoorbeeld aangeven behoefte te hebben aan extra ondersteuning bij een bepaalde leervraag, kunnen ouders aangeven signalen te zien die wijzen op de behoefte aan extra ondersteuning op sociaal-emotioneel vlak of kan een begeleider signaleren dat de leerling gebaat zou zijn bij verrijking van de aangeboden lesstof. Dit kan zowel verbredend als verdiepend zijn.

Aanvullend hanteren wij een uitgebreide intakeprocedure, waarbij de ouders van nieuwe leerlingen een inschrijfformulier invullen. Daarnaast vindt er een intakegesprek plaats op basis waarvan de inrichting en afstemming van het onderwijs voor de betreffende leerling plaatsvindt.

Wij hebben in onze werkring de expertise om een zorgplan om te stellen en uit te voeren. Wij beschikken onder andere over twee intern begeleiders, een kindercoach, een specialist hoogbegaafden onderwijs en een ervaren pedagogisch medewerker. Aanvullend houden wij nauw contact met andere particuliere basisscholen in de buurt en maken wij ook dankbaar gebruik van hun kennis, expertise en netwerk bij een specifieke hulpvraag.

6.2 De school bepaalt de aard van de extra ondersteuning die de gesignaleerde leerlingen nodig hebben.

Als er gesignaleerd wordt dat een leerling ondersteuning nodig heeft wordt dit (wanneer passend) in de gouden driehoek besproken. Er zijn situaties waarin het niet wenselijk is dat de leerling een dergelijk gesprek bijwoont, in zo'n geval zal er een gesprek met de ouders en de begeleider gevoerd worden. Afhankelijk van de aard van de ondersteuningsvraag nodigen wij iemand met passende expertise uit ons te adviseren en ondersteunen gedurende de periode dat de ondersteuningsvraag er ligt.

Het signaleren van een ondersteuningsvraag gebeurt planmatig volgens onderstaand stappenplan en de aard van de ondersteuning die in een specifieke situatie nodig is, komt naar voren in stap 3.

1. Waarnemen

- ❖ Signaleren van de ondersteuningsbehoefte (door leerling, ouders of begeleider)
- ❖ Gegevens verzamelen: observaties, coachingsgesprekken, werk van de leerling, check leerdoelen
- ❖ Afbakenen van onderwijsondersteuning

2. Begrijpen

- ❖ Informatie analyseren
- ❖ Meervoudige intelligentie:
 - Welke intelligenties zijn sterk?
 - Hoe kunnen we de ondersteuningsbehoefte aansluiten bij de sterke intelligenties?
- ❖ Benoemen van de ondersteuningsbehoefte

3. Opstellen en voorbereiden plan van aanpak

- ❖ Afspreken met wie, wat, op welke manier, wanneer en waar aan het plan gewerkt wordt

4. Realisatie

- ❖ Uitvoeren plan van aanpak
- ❖ Gebruikelijk is om 6 tot 8 weken aan een ondersteuningsplan te werken. Maar wanneer eerder het gewenste effect bereikt wordt, kan de ondersteuning eerder worden afgebouwd

5. Evaluatie

- ❖ Heeft de geboden ondersteuning het gewenste effect?
- ❖ Wat zijn de resultaten?
- ❖ Hoe is het proces verlopen?
- ❖ Is verlenging nodig, moet het plan worden aangepast? Wanneer er langer ondersteuning nodig is, is de evaluatie opnieuw stap 1: resultaten waarnemen.

6.3 De school voert de extra ondersteuning daadwerkelijk uit.

Stap 4 is de realisatie van het ondersteuningsplan. Na afloop wordt het resultaat en het proces geëvalueerd.

Onderzoekscriterium 7: Ontwikkelresultaten. De ontwikkelresultaten van leerlingen liggen ten minste op het niveau dat mag worden verwacht.

De ontwikkeling van alle leerlingen wordt nauwlettend gedocumenteerd en gevolgd middels het leerlingvolgsysteem “Spectrovita”. In Spectrovita zijn de kerndoelen verkort tot vijftien vakgebieden. Elk vakgebied is uitgewerkt in leerlijnen die de begeleider kan afvinken als de leerling deze beheerst. Door dit systeem kunnen we eenvoudig waarnemen of een leerling op onderdelen leeftijdsadequaat functioneert, op onderdelen ‘voorloopt’ of op onderdelen ‘achterloopt’. Een begeleider kan grafieken van leerlijnen genereren over verschillende perioden. Als hij deze grafieken achter elkaar legt, ziet hij of een leerling zich ontwikkelt, hoe snel dit gebeurt en op welke gebieden. Vaak gaat de ontwikkeling sprongsgewijs. Op het moment dat een leerling zich niet lijkt te ontwikkelen of op een bepaald gebied langdurig stilstaat, kan dat reden zijn tot extra zorg. Met Spectrovita is dit eenvoudig waar te nemen en kan er snel en adequaat op situaties worden ingespeeld.

Op deze manier kan er tijdig gestuurd worden op het ontwikkelingsproces van de leerling. Zo kan er, afhankelijk van de situatie, tijdig extra ondersteuning of verrijkende stof aangeboden worden. Door deze persoonlijke manier van werken wordt de continuïteit van de leerling zijn ontwikkelingsproces gewaarborgd en zal de leerling uitstromen op het niveau wat van hem mag worden verwacht/bij hem past.

Onderzoekscriterium 8: Kwaliteitszorg. De school zorgt voor behoud of verbetering van de kwaliteit van haar onderwijs.

8.1 De school draagt zorg voor continuïteit van het onderwijs.

De Eigenwijze is een startende school, en is daarin soms ook nog zoekende naar wat het meest effectief en prettig werkt. Wij zetten veel stapjes om de continuïteit van het onderwijs te garanderen, ook in het geval van onvoorziene omstandigheden:

Beleid op het gebied van menskracht

- ❖ er werken veel verschillende, bevlogen begeleiders op school;
- ❖ we werken met een ruime bezetting (2 tot 3 begeleiders per dag);
- ❖ er werken verschillende begeleiders met een onderwijsbevoegdheid bij De Eigenwijze;
- ❖ er wordt veel geïnvesteerd in de mensen bij De Eigenwijze; niet alleen door een inspirerend schoolklimaat en veel tijd voor interactie en reflectie op de schooldagen, maar ook door middel van team-avonden en relevante bijscholing (in bijvoorbeeld conflictbemiddeling en het leerlingdossier)

Financieel beleid

- ❖ de vaste lasten van De Eigenwijze worden gedekt door de ouderbijdrage;
- ❖ De Eigenwijze wordt gesteund door sponsors die onze school een warm hart toedragen;
- ❖ De Eigenwijze verdiept zich in de beschikbare (gemeentelijke) subsidies en fondsen;

Zichtbaarheid

- ❖ we werken aan meer naamsbekendheid in de regio, via onder meer social media, regionale media en netwerkbijeenkomsten;
- ❖ we organiseren regelmatig samenkomsten voor geïnteresseerde ouders, kinderen en collega's;
- ❖ we zijn bekend bij en onderhouden contacten met Bas Rosenbrand van de hogeschool Leiden (SPRING).

8.2 De school laat zien dat zij werkt aan de verbetering van de onderwijskwaliteit.

De Eigenwijze werkt voortdurend aan de verbetering van de school als geheel - we zouden niet anders kunnen en willen. Door de sociocratische organisatiestructuur en cultuur van openheid in de school, is er ruimte om problemen en knelpunten in een vroeg stadium te signaleren. Iedereen, zowel ouders, kinderen als begeleiders en andere betrokkenen, wordt uitgenodigd om gevraagd en ongevraagd advies te geven over het reilen en zeilen op school, en om klachten en problemen zo snel mogelijk te uiten. Er is ons veel aan gelegen om deze signalen serieus te nemen en ze te zien als mogelijkheden tot verbetering en fine-tuning. Zoals wij conflicten ook zien als mogelijkheid tot contact, is ook feedback altijd welkom.

Daarnaast is het zo dat wij bij de organisatie van de school steeds hoge standaarden hanteren. Aan begeleiders stellen we hoge eisen, net als aan materialen, voeding en de (buiten)ruimtes. We streven een hoog niveau van wellbeing na, op alle lagen in de organisatie.

Concreet werken wij continu aan verbetering door

- ❖ Iedere periode met het team te evalueren.
- ❖ Een zorgvuldige en uitgebreide intake van elke leerling, waardoor een duidelijke O-meting ontstaat en er realistische verwachtingen gesteld kunnen worden.
- ❖ Wanneer het nodig is expertise in huis te halen op het gebied van leer-, ontwikkelings- en opvoedproblematiek.
- ❖ Kritisch te kijken naar het eigen handelen en het onderwijsaanbod.
- ❖ Up-to-date te blijven van nieuwe (technologische) ontwikkelingen en de mogelijkheden daarvan binnen de kernwaarden van de Eigenwijze
- ❖ Veel aandacht te besteden aan de “gouden driehoek” (school-ouders-leerling) en de onderwijsbehoeften te blijven monitoren.

Onderzoekscriterium 9: Overige aspecten van naleving

Onze onderwijsgemeenschap voldoet aan onderstaande eisen

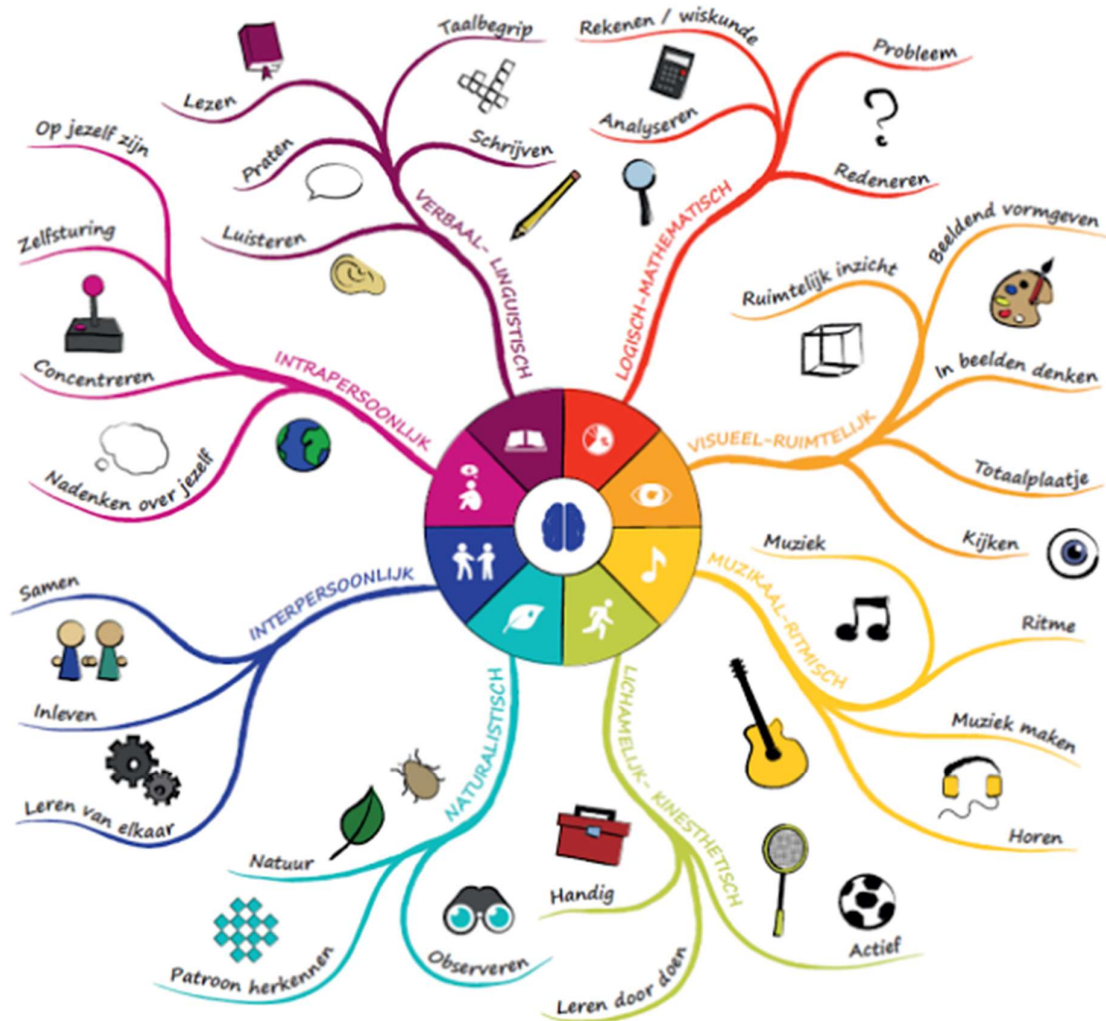
- ❖ Wij werken met minimaal één bevoegde leerkracht per groep.
- ❖ Iedereen die betrokken is, is in het bezit van een Verklaring omtrent het gedrag (VOG).
- ❖ Onze schooldagen lopen van 9.00 tot 15.00
- ❖ De voertaal is Nederlands.
- ❖ Wij hebben een schoolplan waarin het beleid ten aanzien van burgerschapsonderwijs is opgenomen.
- ❖ Wij hebben een meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling die aan de eisen voldoet.
- ❖ Wij melden de in- en uitschrijving en verwijdering van leerlingen binnen zeven dagen bij de gemeente. Ongeoorloofd verzuim van meer dan 16 uur per vier weken wordt ook aan de gemeente gemeld.

Bijlagen

Bijlage 1 Fixed mindset versus growth mindset

Bijlage 2 Meervoudige intelligentie zoals geïntroduceerd door Howard Gardner

Bijlage 3 Direct instructiemodel

	Instructie-onafhankelijk	Instructie-gevoelig	Instructie-Afhankelijk
Introductie	Terugblik		
	Start van de les		
Instructie	Verkorte instructie		
	Zelfstandige verwerking	Normale instructie	
Zelfstandige verwerking		Verlengde instructie	
		Zelfstandige verwerking	
Afronding	Feedback		
	Afsluiting		

Bijlage 4 beslissen met **BRAIN**

B - BENEFITS

Wat zijn de voordelen als we nu ingrijpen of van koers veranderen?

R - RISKS

Zijn er risico's verbonden aan de beslissing die wij nu maken? Welke risico's zijn dit?

A - ALTERNATIVES

Kunnen we het ook op een andere manier doen?

I - INTUITION

Wat zegt mijn/jouw/zijn onderbuikgevoel dat we moeten doen?

N - NOTHING

Wat gebeurt er als we niks doen, of het nog even aankijken?

Bijlage 5 Tien tips om het eigenaarschap van leerlingen te vergroten

ONDERWIJS
MAAK JE
SAMEN

TIEN TIPS OM HET
eigenaarschap
**VAN DE LEERLINGEN
TE VERGROTEN**

1

LAAT LEERLINGEN ZELF KEUZES MAKEN
Als een leerling mede mag bepalen waar hij aan werkt in de komende periode, zal hij meer *gemotiveerd* zijn om het bijbehorende doel te bereiken en zich meer *verantwoordelijk* voelen voor de taak.

2

ZORG VOOR BETEKENISVOL ONDERWIJS
Onderwijs dat *betekenis* heeft voor de leerling, zorgt voor hogere *betrokkenheid*. Als een leerling zich interesseert voor een bepaald onderwerp zal hij meer *gemotiveerd* zijn om zijn taak uit te voeren.

3

MAAK LEREN ZICHTBAAR
Je kunt een leerling meer *verantwoordelijkheid* voor zijn *ontwikkeling* laten ervaren, wanneer je zichtbaar maakt wat hij heeft geleerd, waar het geleerde een onderdeel van is en wat de volgende stap kan zijn. Fase 2 van de 'Zes fases van een instructies' (zie omjs.nl) is hiervoor erg geschikt.

4

LAAT LEERLINGEN (MET HULP VAN JOU ALS LERAAR) ZELF HUN DOELEN BEPALEN
Leerlingen die werken aan *eigen* doelen, zullen zich meer eigenaar voelen van het proces dat doorlopen moet worden om dat doel te bereiken. In het woord eigenaarschap zit toch niet voor niets het woord *eigen*?

5

CREËER VERANTWOORDELIJKHEID
Verantwoordelijkheid creëert *betrokkenheid*. Leerlingen die weten dat het bereiken van het doel afhangt van hun eigen inzet, zullen zich meer verantwoordelijk voelen voor hun taak. Op het moment dat leerlingen zich verantwoordelijk voelen voor hun taak, zullen ze er vervolgens beter hun best voor doen.

6

BEN JE BEWUST VAN JE EIGEN ROL ALS LERAAR
Goed voorbeeld doet goed volgen. Als je als leraar uitstraalt dat je kunt *leren* van je fouten en *invloed* hebt op wat je leert en hoe je leert, kan een leerling dit gedrag van je *overnemen*.

7

ZORG VOOR KRACHTIGE ZELFEVALUATIE
Een leerling die zijn eigen leerproces *evalueert*, leert wat hij de volgende keer anders kan doen. Ook dit *vergroot* het gevoel van *eigenaarschap* van de leerling.

8

STEL GEZAMENLIJKE REGELS OP
Regels die *opgelegd* worden door de leraar, voelen niet 'eigen'. Regels en afspraken die samen met de leerlingen worden opgesteld, zullen eerder worden *nageleefd*.

9

GEEF FEEDBACK AAN LEERLINGEN DIE EEN OP GROEI GERICHTE MINDSET STIMULEERT
Feedback op het proces laat leerlingen ervaren dat ze *invloed* hebben op het proces én dat ze kunnen leren van eerdere ervaringen en fouten. Wanneer een leerling zegt dat hij iets niet kan, geef je hem feedback met het woordje 'nog'. Laat de leerling de zin herhalen met de toevoeging van dit woord, namelijk: "ik kan dit nog niet". Wanneer je namelijk echt iets wilt *bereiken* en hier veel voor oefent, is alles te leren.

10

HEB OOG VOOR KLEINE DINGEN
Moedig een leerling aan die *initiatief* neemt of die iets van thuis meeneemt omdat dat past bij het onderwerp of thema! Het *waarderen* van het initiatief *stimuleert* het eigenaarschap van de leerling en zorgt voor een betere relatie tussen leerling en leraar. De leerling voelt zich gehoord en gezien.

Deze tips zijn geïnspireerd op het onderzoek van:
Zimmerman (1990), Duckworth (2009) Marzano (2010),
Dweck (2011) en Marino (2011).

Pestprotocol

Basisschool De Eigenwijze

Versie 1.1
19-08-2022

Doel

Een veilige (leer)omgeving voor de leerlingen creëren waar ze optimaal zichzelf kunnen zijn en waarin hun talenten optimaal benut kunnen worden. Vanuit gelijkwaardigheid en wederzijds respect handelen, zorgt ervoor dat iedereen er mag zijn en mag leren. Ons uitgangspunt is dat iedereen zich goed en veilig voelt op school en respectvol met elkaar omgaat.

Dit protocol maakt de regels omtrent gedrag duidelijk. Wanneer spreken we van pesten en welke stappen kunnen wij dan allen ondernemen. Zowel de leerlingen, als begeleiders en de ouders vinden aansluiting bij deze onderling gemaakte intenties en afspraken.

Wanneer spreken we van wat?

Op iedere school kan op een bepaald moment pesten voorkomen. Pesten (in de vorm van plagen en grenzen opzoeken) is zelfs een natuurlijk sociaal proces wat plaats hoort te vinden om sociale ontwikkeling te stimuleren. Het laat zien hoe leven in een groep (onder peers) plaatsvindt en wat wel en geen sociaal geaccepteerd gedrag is en hoe jij jezelf kunt zien en gedragen binnen een groep mensen en uiteindelijk in de maatschappij. Wanneer pesten echter verder gaat dan grenzen testen en incidenten, die vrij vlot worden opgelost, dan is dit het moment wanneer er aan de bel getrokken moet worden. We spreken over pesten wanneer er sprake is van: systematisch, negatieve en vaak onzichtbare vormen van mishandeling in de breedste zin van het woord.

Preventie en schoolklimaat

De effectiefste vorm van preventief werken is een goed schoolklimaat. Aangezien De Eigenwijze vanuit gelijkwaardigheid werkt en vanuit een sociocratisch principe, zal de groepssfeer en de 'machtsverdeling' direct anders zijn dan op een reguliere school. Er wordt veel gewerkt vanuit groepsbeslissingen en er is dan ook dagelijks op deze manier interactie. leerlingen kunnen zelf aangeven wat, met wie ze willen doen en waarom. Om op deze manier te kunnen werken zijn de normen en waarden op school van essentieel belang. Ter bevordering van een goede groepsdynamica staan de waarden:

- ❖ wederzijds respect
- ❖ vertrouwen
- ❖ veiligheid
- ❖ gelijkwaardigheid
- ❖ openheid

centraal in het werken. Dit zorgt voor een veilige en goede sfeer in de groep, die de meeste vormen van pesten direct voorkomt. Deze uitgangspunten zijn te vinden in onze school en dienen door leerlingen, ouders en begeleiders te worden nageleefd.

De begeleiders van het groepsproces hebben in de naleving hiervan een grote rol. De verwachtingen, overdracht, projectie en labels, die een begeleider (onbewust) toebedeeld aan de leerlingen spelen vaak een belangrijke rol binnen groepsdynamiek. Daarom achten wij het van

belang dat iedereen die op De Eigenwijze werkt open en reflectief naar de groepsprocessen kan kijken.

Wij hebben structurele bespreking met elkaar als collega's onderling om verwachtingen en visies van leerlingen te bespreken om elkaars groepsprocessen te spiegelen.

Ook de leerlingen dragen een belangrijk stukje bij door open en eerlijk met elkaar en de begeleider om te gaan. Bij een vervelende gebeurtenis, of iets wat niet fijn voelt, worden de leerlingen aangespoord dit direct te bespreken en met elkaar te ontdekken wat er gebeurd is. Hoe eerder iets aangepakt wordt, hoe kleiner de kans dat het escaleert. In de groepsgesprekken, individuele gesprekken en jaarlijkse vragenlijsten krijgen de leerlingen de kans om dit structureel aan te geven. Ook is er altijd de ruimte om iets te bespreken en eventueel naar de pestcoördinator te stappen.

In het geval van pesten

Is er sprake van incidenteel gedrag, dan zal de begeleider (ondersteund door het kernteam) met de pester, gepeste en de groep praten. Hiervoor kunnen de stappen van geweldloos en verbindend communiceren worden gebruikt (zie hiervoor ook het kopje "Geweldloze en verbindende communicatie").

In het geval van meer dan een incident en er gedacht wordt aan pesten worden de groep en de pestcoördinator betrokken bij het proces. Wanneer er sprake is van structureel pesten worden alle partijen, dus ook de ouders bij het proces betrokken.

Over het algemeen wordt er gesproken over 5 partijen:

- ❖ Pester
- ❖ Gepest kind
- ❖ Omstanders (zwijgende /mee pestende/het niet doorhebben/opkomen voor het gepeste kind)
- ❖ Begeleider
- ❖ Ouders

Iedere groep verdient zijn eigen vorm van begeleiding. Het is echter van belang om een open blik te houden op leerlingen met labels zoals pester, daders en melders. Zo zijn daders niet altijd 'vervelende' kinderen/jongeren, maar vaak kinderen/jongeren die iets buiten zichzelf zijn gaan zoeken.

Slachtoffers niet bij voorbaat machteloos, maar herhalen bijvoorbeeld aangeleerd gedrag op een situatie. Wanneer er een veilig klimaat is op de school en de groep zijn het vaak de sociaal-empathische leerlingen die melden dat er pesten aan de gang is en dit dient dan ook serieus te worden genomen en de begeleider zal direct actie ondernemen.

Er zijn diverse anti-pest methoden, die wel of niet effectief worden gevonden in wetenschappelijk onderzoek (dan wel door de overheid). Echter werkt geen enkele methode 100%. Dit komt omdat geen enkel kind/ geen enkele jongere hetzelfde is. Iedere correlatie van pesten of gepest worden heeft andere factoren. Daarom is het van groot belang om ieder geval individueel en uniek te

bekijken. Aangezien De Eigenwijze zich richt op democratisch en individueel leren vanuit het zelf, zal ook het pesten op deze manier aangepakt worden. Uniek en individueel.

Het voordeel is dat er intiemer met kleinere groepen gewerkt kan worden dan in het reguliere onderwijs. De verwachtingen is dan ook dat zowel de signalering eerder zal plaatsvinden en de interventies daardoor sneller en effectiever zullen plaatsvinden. Wij gaan ervan uit dat iedereen het fijn en gezellig wil hebben en dat iedere vorm van pesten een bepaalde oorzaak heeft.

Het doel van de begeleider in een gesprek is dan ook om de onderliggende oorzaak en behoefte naar boven te halen en empathisch (en verbindend) met elkaar te blijven communiceren. Ons uitgangspunt in de gesprekken is dan ook om schaamte te voorkomen voor alle betrokken partijen. Waarom voelt deze leerling (met welk label dan ook) zich niet prettig in de groep? Is er mogelijk meer aan de hand? Welke stappen kunnen wij direct zetten tot vergroting van een veilig gevoel? Wat vanuit het democratisch onderwijs belangrijk is, is dat de leerling de leiding neemt in zijn eigen weg.

Ook bij een gepeste of pestende leerling is het van belang dat ze zelf aangeven welke stappen ze willen zetten en waarom. Natuurlijk aangestuurd vanuit de expertise van het team. Dit gevoel van zelf in controle zijn van je eigen proces zorgt voor een (hernieuwd) zelfvertrouwen en het opbouwen van meer intrinsieke vaardigheden die je later in het leven kunt gebruiken. Omdat er geen gevoel van machteloosheid of schuld en schaamte ontstaat is er tevens minder kans tot herhaling van hetzelfde gedrag. Wat helaas een veelvoorkomend fenomeen is bij reguliere hulpverlening.

Geweldloze en verbindende communicatie

Onze eigen methodiek heeft raakvlakken met Geweldloze Communicatie. Deze heeft ook de intentie tot verbinding en gebruikt hiervoor een model met vier stappen. De manier van communiceren kan direct worden ingezet wanneer er (pest) conflicten plaatsvinden. De stappen zijn:

1. Neutrale waarneming

Hierin wordt de situatie teruggebracht tot een neutraal en feitelijk verhaal. Wat is er gebeurd, zonder vooroordelen, labels of invulling. Hieruit blijkt vaak dat meerdere partijen eenzelfde situatie anders hebben gezien en beoordeeld en er sprake was van een misverstand.

2. Gevoel

Door gevoelens te uiten wordt duidelijk wat de situatie voor iemand betekende. Belangrijk verschil om te maken is dat onze gevoelens niet komen door het gedrag van een ander. Maar door de eigen interpretatie over wat dit gedrag van de ander voor ons betekent! Bv. je bent niet verdrietig omdat iemand een afspraak is vergeten, maar omdat jij invult dat je onbelangrijk bent voor de ander omdat hij niet aan de afspraak heeft gedacht.

3. Behoeft

Onze gevoelens worden gekoppeld aan onderliggende dan wel vervulde of onvervulde behoeftes, die voor iedereen anders zijn. Het is belangrijk deze te uiten. BV. Zo kan een verbroken afspraak de onderliggende behoefte hebben van betrouwbaarheid, maar ook de behoefte aan gezelschap.

4. Verzoek

In een verzoek doe je de positieve suggestie tot het (deels) vervullen van een behoefte en zoeken naar een oplossing. Je neemt zelf verantwoording voor het vinden van een voor jou (en de ander) geschikte oplossing. Onderhandelen is vaak deel van het proces. Belangrijk is dat er een basis van vertrouwen en oprechtheid is om de verbinding met elkaar aan te gaan op een productieve manier.

Deze stappen kunnen ook in een groepsproces en een kringgesprek ingezet worden. Jonge leerlingen worden begeleid in het proces.

De stappen maken dus gebruik van de drie onderliggende processen van: jezelf empathisch uiten, empathisch naar de ander luisteren, en zelf-empathie ("met jezelf in contact blijven"). De kracht is om in de balans met jezelf en de ander de processen af te wisselen, en zo elkaars behoeften te vinden en daardoor een eerlijke verbinding tot stand te brengen.

Dit is anders dan traditionele communicatie waarbij je op strategieniveau communiceert zonder eerst naar elkaars onderliggende behoeften te kijken. Dit ondersteunt kritiekloos en met verantwoordelijkheid voor gevoelens en behoeftes te communiceren.

Algemene houding begeleiders

De beste "hulpverleners" zijn bemiddelaars, mensen die vanuit een ruimer bewustzijn, de ander de gelegenheid geven helderheid te verkrijgen. Zij zijn in staat om het geheel van een afstandje te bekijken en zo het hele plaatje waar te nemen. Zij kunnen inzien dat hij/zij slechts een spiegel is, waardoor de ander inzicht kan krijgen over de eigen rol in de situatie. Zij gaan uit van de innerlijke kracht van zowel pester als gepest kind/ gepeste jongere en doorzien dat beiden slechts authentiek hoeven te zijn. Zo worden beiden in hun authenticiteit erkend. Ook dient de hulpverlener zich zo snel mogelijk overbodig te maken. Afhankelijkheid van een hulpverlener (of afhankelijkheid van een onderliggende methodiek) is de kracht en de oplossing buiten jezelf zoeken. En veroorzaakt alleen maar meer machteloosheid en grotere problematiek in later leven.

Natuurlijk zijn er strategieën die ingezet kunnen worden om meer inzicht te creëren, maar de werkelijke oplossing zal altijd vanuit degene zelf gevonden mogen worden. Zodat ze deze strategie autonoom en authentiek kunnen inzetten. Hun verhoogde bewustzijn, innerlijke kracht en hernieuwd zelfvertrouwen, zal hen verder helpen in de wereld en juist niet bijdragen aan een dader of slachtoffer rol.

Plan van aanpak

- ❖ Een veilige omgeving scheppen in de groep is het gezamenlijke doel.
- ❖ De begeleiders zijn erop getraind om signalen vanuit de groep te interpreteren en direct te bespreken indien er disharmonieuze (non verbale) communicatie plaatsvindt.
- ❖ Leerlingen worden aangemoedigd om hun gevoelens te uiten en empathisch te zijn naar anderen.

- ❖ Leerlingen worden aangemoedigd om te melden als er mogelijk gepest wordt.
- ❖ Er vinden open en kritiekloze groepsgesprekken plaats om zo de onderliggende behoeften van de groep op elkaar af te stemmen en een eenheid te vormen.
- ❖ Alle begeleiders bespreken hun visie, bezorgdheid, gevoelens, behoeftes etc. tijdens het bespreken van de leerlingen, in een open en eerlijke houding.
- ❖ Er is ruimte en respect voor zelfreflectie en onderlinge reflectie op een respectvolle manier onder de begeleiders. (Het getuigt van kracht om aan te geven dat
- ❖ er ruis is tijdens een interactie)
- ❖ Bij een pestmelding vinden er direct gesprekken met de leerlingen en de begeleider plaats.
- ❖ Indien er meer plaatsvindt dan een incident wordt de pestcoördinator betrokken.
- ❖ Er wordt een individueel plan van aanpak en een groepsplan van aanpak gemaakt indien nodig.
- ❖ Spectrovita wordt bijgehouden en geëvalueerd.

Leerlingvolgsysteem

Wij gebruiken het leerlingvolgsysteem Spectrovita. In dit programma houden wij meerdere facetten van ontwikkeling bij, dit geeft ons inzicht in de ontwikkeling van de kinderen. Eventueel “probleemgedrag” is hierdoor makkelijk op te sporen.

Hoe herken je als begeleider of ouder (ernstige vormen van) pesten?

Zoals eerder genoemd heeft ieder kind/ iedere jongere wat pest en/of gepest wordt een eigen aanpak en eigen onderliggend proces. Om echter toch enige signalen te kunnen verzorgen voor begeleider en ouders hebben wij de meest algemeen voorkomende hieronder op een rij gezet. Dit betreft dus een generalisering ter informatie.

Op school

Direct zichtbare signalen:

- ❖ Ze worden op een gemene manier geplaagd, bespot en gekleineerd.
- ❖ Ze worden uitgelachen op een spottende en onvriendelijke manier.
- ❖ Ze worden fysiek aangepakt en kunnen zich hier niet adequaat tegen verweren.
- ❖ Ze zijn betrokken bij ruzies waarbij ze zich niet kunnen verdedigen.
- ❖ Hun bezittingen worden beschadigd.
- ❖ Ze vertonen blauwe plekken, schrammen, gescheurde kleding etc

Indirecte signalen:

- ❖ De kinderen zijn vaak alleen, ze lijken geen vrienden te hebben.
- ❖ Ze worden als laatste gekozen, bijvoorbeeld bij het vormen van groepjes.
- ❖ Ze proberen dicht bij de begeleider te blijven.
- ❖ Ze geven een angstige en onzekere indruk.
- ❖ Ze zien er bang, ongelukkig, neerslachtig en huilerig uit.
- ❖ Ze vertonen een plotselinge of geleidelijke verslechtering in schoolresultaten.

Thuis

Zichtbare signalen:

- ❖ Ze komen thuis met gescheurde kleding of bezittingen die stuk zijn.
- ❖ Ze vertonen verwondingen en geven hier een vage uitleg voor.

Indirecte signalen:

- ❖ Ze brengen geen vriendjes of klasgenoten mee naar huis.
- ❖ Ze hebben geen goede vriend.
- ❖ Ze worden zelden elders uitgenodigd.
- ❖ Ze gaan niet graag naar school.
- ❖ Ze kiezen een vreemde weg om naar school te gaan.
- ❖ Ze slapen niet goed.
- ❖ Ze verliezen de belangstelling voor schooltaken.
- ❖ Ze zien er bang en ongelukkig uit.

Signalen van kinderen/ jongeren die pesten, algemene kenmerken

- ❖ Ze zijn fysiek sterker of mondiger.
- ❖ Ze hebben grote behoefte te overheersen en hun eigen zin te krijgen.
- ❖ Ze zijn impulsief, kunnen moeilijk tegenwerking aanvaarden.
- ❖ Ze zijn vaak tegendraads naar volwassenen toe.
- ❖ Ze worden als stoer aangezien, hebben weinig inlevingsvermogen.
- ❖ Ze hebben een relatief positief zelfbeeld.

Op school pesten deze kinderen/ jongeren vaak op een minder prettige manier. Denkend aan: spotten, intimideren, schoppen, dingen stuk maken. Er is in de interactie sprake van een machtsverschil. Ook kan er op een subtielere manier gepest worden, zoals roddelen, een vriend(in) afpakken, uitsluiten en dergelijke.

Ernstige mishandeling

In geval van ernstige mishandeling treedt de meldcode kindermishandeling in werking.

Ouders

Bij vragen of vermoedens spreek eerst de betrokken begeleider. Mocht er meer nodig zijn dan kunt u terecht bij de pestcoördinator.

Evaluatie pestprotocol

Dit protocol wordt om de 4 jaar geëvalueerd

MELDCODE HUISELIJK GEWELD EN KINDERMISHANDELING

De Eigenwijze – Augustus 2022

STAP 1: Breng signalen in kaart

Breng signalen in kaart die je zorg bevestigen of ontkrachten. Mogelijke instrumenten die hier bij helpen zijn de kindcheck <https://www.augeo.nl/kindcheck> en de signalenkaart <https://signalenkaart.nl/meldcode/>. De signalenkaart laat per leeftijdsgroep zien welke signalen er mogelijk zichtbaar of merkbaar zijn bij slachtoffers en bij daders. Zo kun je een objectief beeld vormen. De kindcheck is aan de orde als een verzorger in een (medische) situatie verkeert die minderjarige kinderen (ernstige) schade kan veroorzaken. De kindcheck houdt in dat je bij verzorgers nagaat of zij zelfstandig voor minderjarige kinderen zorgen en of kinderen daar veilig opgroeien. Denk bijvoorbeeld aan verzorgers met ernstige psychische problemen, drugs- of alcoholverslaving of met een gewelddadige partner. Ga bij deze verzorgers ook na of zij zwanger zijn. En bij adolescenten met dergelijke problemen ga je na of zij minderjarige broers of zussen hebben met wie zij in een huis wonen. Leg signalen en vervolgstappen objectief en feitelijk vast in het dossier.

STAP 2: Overleg met een deskundige collega of Veilig Thuis

Overleg met een deskundige collega om signalen te duiden. Raadpleeg zo nodig Veilig Thuis, dit kan ook slecht voor advies zijn, zonder een melding te maken. Neem bij eerdergerelateerd geweld, huwelijksdwang of vrouwenbesnijdenis direct contact op met Veilig Thuis.

STAP 3: Praat met ouders of verzorgers

Bespreek je zorgen zo snel mogelijk met de ouders/verzorgers van het kind. Alleen als jouw veiligheid of die van het kind in gevaar kan komen door een gesprek kan hiervan worden afgezien.

STAP 4: Weeg het geweld

Maak een inschatting van de aard en de ernst van de situatie op basis van signalen, het overleg met een collega en het oudergesprek. Vraag bij twijfel advies aan Veilig Thuis. Bij een reële kans op schade geldt dat dit gemeld moet worden.

STAP 5: Beslis: Is melden nodig? Is hulpverlening nodig?

Als je het kind voldoende kunt beschermen, bied of organiseer je de noodzakelijke hulp. Als de situatie acuut of structureel onveilig is, doe je een melding bij Veilig Thuis en beslis je samen welke hulp je daarnaast zelf kunt organiseren.